

Gammelkroppa Skogsskola

Den tätortsnära skogens betydelse för invånare i en mindre tätort – Storfors

*The importance of the Urban Forest for residents
of a smaller Urban Area - Storfors*

MAJA JOHANSSON

Examensarbete skogsteknikerprogrammet, 10 hp

Serienamn: Arbetsrapport /SLU Skogsmästarskolan, Skogsteknikerprogrammet 2023:02

SLU-Skogsmästarskolan

Box 43

739 21 SKINNSKATTEBERG

Tel: 0222-349 50

Den tätortsnära skogens betydelse för invånare i en mindre tätort – Storfors

The importance of the urban forest for residents of a smaller urban area - Storfors

Maja Johansson

Handledare: Lena Karlsson, Gammelkroppa skogsskola

Examinator: Johan Törnblom, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 10 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) på skogsteknikerprogrammet

Kurstitel: Examensarbete i Skogshushållning

Kursansvarig institution: SLU Skogsmästarskolan

Program/utbildning: Skogsteknikerprogrammet (120 hp)

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2023

Omslagsbild: Bilden visar en av många populära vandringsleder i Storfors kommun, Lårhöjdsleden, belägen intill Storfors tätort. Foto: Maja Johansson

Elektronisk publicering: www.gammelkroppa.se

Serietitel: Arbetsrapport, SLU Skogsmästarskolan, Skogsteknikerprogrammet

Delnummer i serien: 2023:02

Nyckelord: Storfors kommun, rekreation, skogsbruk.

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

Sammanfattning

Storfors kommun är en mindre kommun belägen i sydöstra Värmland med ca 4000 invånare. Det finns en pågående debatt kring den tätortsnära skogen där invånarna och skogsbolagen båda vill ha nytta av skogen. Storfors kommun själva äger ingen skog. Tätortsnära skog har ingen tydlig definition, däremot finns det ett starkt intresse hos befolkningen för att ha rekreation och tillgång till skogen. Sverige har mer lättillgänglig skog än övriga Europa, och vardagsmotion samt daglig rekreation i skogsmark är en av landets vanligaste friluftaktiviteter. Skog har en stark påverkan på människors psykiska hälsa och har flera positiva egenskaper. Skogsvårdslagen har detta i åtanke och vill att skogen ska skötas med hänvisning till allmänintressen, och det gäller även immateriella värden samt allemansrätten.

Detta studentarbete togs fram genom att ställa frågor till Storfors kommuns befolkning och låta dem frivilligt fylla i en enkät, så tog denna studie reda på hur invånarna såg på betydelsen av den tätortsnära skogen, hur den användes, hur nöjda de var och hur de generellt såg på skogsbruket i Sverige. Formuläret spreds över sociala medier, författaren ställde upp i media och mötte befolkningen på en temadag. Enkäten fylldes i digitalt. 59 svar inkom.

Resultatet blev att Storfors befolkning inte upplevdes nöjda med den tätortsnära skogen. Det fanns en känsla av att hänsyn sänkades och vårdades inte i syfte mot rekreationsvärden. Majoriteten nyttjade skogen dagligen, men majoriteten visste inte heller mycket om hur skogsbruk fungerade. Trots detta var det generellt en god inställning till hur skogsbruket i Sverige, men negativt i närområdet. Gallring föredrogs framför slutavverkning. Få hade aktivt deltagit i hur den tätortsnära skogen hanterades. Så trots att Storfors kommuns invånare hade en positiv inställning till skogsbruk, så såg de negativt på hur kommunens tätortsnära skog brukades. Skogen utnyttjades dagligen till rekreation och uppskattningen låg i upplevelsevärden, som att promenera längs stigar.

Nyckelord: Storfors kommun, rekreation, skogsbruk.

Abstract

The municipality of Storfors is small urban area in the southeast of Värmland, Sweden. There is an ongoing debate about urban forests since both the population and the forests companies want to use the urban forest to their own gain. Storfors does not own any forest of their own, nor is there a proper definition on how far the urban forests reaches or what it is. Although the population have a strong preference for the forest and all its recreational value. Hiking is one of the largest pastimes in Sweden, and the forests are used according to Allemansrätten, allowing people to a diverse range of recreational values. The mental benefits from spending time in a forest environment are scientifically proven, and the Swedish Forest Protection Act proclaims the recreational values gained is worth protecting.

This report was written with the intention of gaining an insight into how the population of Storfors values their urban forest and how the measure the forestry industry in Sweden. By asking them to fill out a digital survey, reached out by contacting the municipality, social media and the classic media as well as meeting them on site, 59 answers were collected. The result was that the residents were not positively inclined to the urban forests. This was due to how it was handled, and they feared how major intervention in their closed environment negatively affected the urban forests' recreational value. The majority of the residents used the forests' daily, and for recreation. But unlike the Swedish majority, the residents of Storfors were positively inclined towards the forestry, but still negatively inclined when it happened close to their urban areas. The recreational values of the urban forests were the major reasons to its' value.

Keywords: Storfors, recreation, forestry

Innehåll

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 TÄTORTSNÄRA SKOG.....	1
1.3 SKOGENS BETYDELSE FÖR HÄLSAN	2
1.4 SKOGSSKÖTSEL FÖR SOCIALA VÄRDEN	3
1.5 STUDIENS SYFTE.....	4
1.6 AVGRÄNSNINGAR	4
2. MATERIAL OCH METOD	5
3. RESULTAT	6
3.1 RESULTAT PRESENTERADE I DIAGRAM FRÅGVIS	6
3.2 GRUPPERAD RESULTATANALYS	14
4. DISKUSSION	17
4.1 ANALYS AV RESULTATET.....	17
4.2 TIDIGARE STUDIER.....	19
4.3 EVENTUELLA FELKÄLLOR.....	20
4.4 SLUTSATSER AV UNDERSÖKNINGEN	20
REFERENSER	21
BILAGOR	22
BILAGA 1.....	22
BILAGA 2.....	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Storfors kommun är en mindre kommun belägen i östra Värmland. Enligt SCB bor det cirka 4000 invånare, varav 2000 bor i tätorten (SCB 2022). Det finns flertalet olika leder att vandra samt andra friluftaktiviteter (Wiklund 2021). Den turism som finns dras till friluftslivet och närheten till de olika sjöarna. Några av de längre lederna är Lårhöjdsleden, Rövarleden och Järnsjöleden. I och intill centrum finns ett elljusspår. De befintliga lederna underhålls bland annat via röjning och rustning av stigar. Förutom vandring finns tillgänglighet till flertalet olika sjöar samt Bergslagskanalen som går igenom kommunen (Wiklund 2021).

Det pågår en debatt kring skogen i Storfors tätort. Det har varit samråd och argumentationer. Skogen ägs av skogsbolag och privata, kommunen själva äger ingen skog. Det finns en problematik där både bolagen, privata skogsägare och invånarna ska kunna bruka skogen. Genom detta examensarbete som kommer utföras vid Gammelkroppa skogsskola skall detta undersökas. Storfors kommun är även intresserade av att ta del av resultatet, då de har funderingar kring vad invånarna vill se mer av i skogen och vad dess användning är av befolkningen.

Man hör ofta om tätortsnära skog kring större städer, men vad har den för betydelse kring mindre orter? Hur ska dessa skogar skötas för att få mindre orter att bli mer attraktiva boplatser i samhället? Hur påverkas man som privatperson i dessa områden av skogen, och hur viktig är den?

1.2 Tätortsnära skog

Det finns ingen bestämd definition på vad som är tätortsnära skog. Det kan innefatta både skog inom och utanför tätorten. Med urbaniseringen som har och fortfarande pågår ökade vikten av den tätortsnära skogen. Ett av problemen som finns i Sverige är att tätbefolkade områden finns intill jordbruksbygder, där stora delar ej är beskogade (Hannerz et al. 2016). Att gå i skog och mark för motion är två av de vanligaste friluftaktiviteterna generellt i Sverige. Desto närmare det är till skogen desto mer människor tar sig dit. Tätortsnära skog är den skog som är viktigast för friluftslivet (Lindhagen & Bladh 2013).

Åsikter och uppfattningar kring de skogliga åtgärderna som utförs i skogen kan troligtvis skilja sig från person till person beroende på hur man vill att skogen ska se ut. Studier visar att vid gallring tas ett lägre uttag i tätortsnära skog jämfört med övrig skogsmark i Sverige. I Sverige finns det även en bättre tillgång till natur i städerna jämfört med övriga Europa. Mer än 1 % av all skog är i Sverige tätortsnära skog. Att forska kring tätortsnära skog tog fart under slutet av 1900-talet (Riksskogstaxeringen 2009).

Tidigare har det påvisats att ströva i skog och mark och nöjes- eller motionspromenad är bland de vanligaste friluftaktiviteterna som utförs av invånarna i Sverige (Hannerz et al. 2016). Det visade även att nästan alla svenskar

strövar i skog och mark någon gång per år. Allmänheten värderar skogens ekologiska värden högt, och produktionsvärden lägst. Däremellan kulturella och rekreationsvärden, i nämnd ordning (Lindhagen & Bladh 2013).

I en tidigare studentrapport utförd av Linda Nilsson, skogligt magisterprogram 2011, undersöktes olika intressenters attityd till den tätortsnära skogen och dess skötsel. Nilsson kom fram till att önskemål från alla nyttjarna av den tätortsnära skogen var att rekreationsvärde skulle vara högt och inte skapa hyggen i de tätortsnära områdena (Nilsson 2011). Detta genom att försöka skapa mindre hyggen eller använda sig av alternativa metoder. De aktiviteter som var populärast bland nyttjarna i Sundsvalls kommuns tätortsnära skogar var promenader och motion. Det fanns även önskemål att de områden som sköttes med hänsyn till sociala värden skulle vara lättillgängliga för invånarna. Invånarna ville se välskötta områden med fina stigar som inte var sönderkörda (Nilsson 2011).

1.3 Skogens betydelse för hälsan

Forskning har påvisat vikten av att vistas i naturen för den mentala hälsan (Hannerz et al. 2016). Fenomen som skogsbad, naturguidning och liknande aktiviteter har haft ett ökande intresse och mycket av detta sker i den tätortsnära skogen. Naturens roll i Japan har haft en stor påverkan inom medicinen. Skogsbadet stärker immunförsvaret, minskar blodtryck samt lindrar stressen. Det finns alltmer stress i dagens samhälle vilket påvisar vikten av att hitta lösningar, något forskare i Japan har försökt med. Skogspromenader kan även lindra stressen och utmattningsrisker. Även att bo i närhet till skogen ger en positiv inverkan. De skogar som kan användas som rehabiliteringsskogar skall helst vara äldre skogar.

Miljön som människor lever i idag är inte det vi var anpassade för biologiskt (Riksskogstaxeringen 2009). Psykisk ohälsa är ett alltmer vanligt problem, men även fysiska problem som att vi sitter mer stilla idag påverkar oss. Depression och hjärtinfarkt är två sjukdomar som ökar statistiken negativt för sjukdomar. Forskning visar att stressen hos människor sjunker när de vistas i skogen, dessutom visade det sig att stressen sjönk i takt med tiden man tillbringade i skog och natur (Riksskogstaxeringen 2009).

Kortare vistelser i tätortsnära skogsmiljö har visat bidra till en förbättrad sinnesstämning (Norgren & Pettersson 2022). Skogsmiljö har potential till att vara hälsofrämjande. Deltagarna i studien utförd av Josefine Norgren och Johanna Petersson, kandidatarbete i skogsvetenskap (2022), upplevde skogen som bekväm, social, rofylld och skyddad. Det viktigaste för besökarna i denna undersökning var att skogen skulle vara bland annat artrik och naturlig. De kunde konstatera att besökarna fick en förändring i sinnesstämningen efter besök i de tätortsnära skogarna.

1.4 Skogsskötsel för sociala värden

Enligt skogsvårdslagen skall skogen skötas med hänsyn till andra allmänna intressen. Det nämns inte specifikt ordet sociala värden, däremot nämns detta i regeringens proposition att naturvårdens intressen innefattar även skogens sociala värden. Allemansrätten spelar även en roll, då detta medför att man inte får stänga ute besökare som vill vandra över skogsmarken (Hannerz et al. 2016).

Skogsstyrelsen definition understryker att de värden som har betydelse för rekreation och sociala aspekter är hälsa, välbefinnande och en god livsmiljö. Det skall värnas om fritidsupplevelser, friluftsliv och turism. Upplevelsevärden och sociala naturkvalitéer (Birkne et al. 2013). De kan lyftas med pedagogik och kunskap kring skog och miljö, men också genom lek och sociala relationer i skoglig miljö. Det estetiska, intellektuella och andliga inspirationer samt identitet och kulturarv är andra skogliga immateriella värden som har betydelse för vår upplevelse i skoglig miljö men som är svårt att mäta (Hannerz et al. 2016).

Det har påvisats att både produktion och rekreation har ett positivt samband för människan kring åsikter hur skogen ska skötas. De personer som äger skog känner dock starkare för att det ska produceras timmer i skogen, än vad icke skogsägare anser (Nordlund & Westin 2010). Undersökningar visar dock att en stor andel av de privata skogsägarna anser både att timmerproduktionen samt de ekologiska värdena väger lika tungt. Samtidigt är allmänheten i Sverige mer positiva till skogsbruk än i övriga Europa.

Både myndigheter och forskning talar för att tätortsnära skog har stor betydelse för allmänheten (Gunnarsson 2013). Återhämtning från sjukdomar, lägre blodtryck och minskad stress är några av de positiva effekterna som skogen kan ge. Större förändringar som avverkningar är en negativ åtgärd för upplevelsen. I ett examensarbete gjord av Emma Gunnarsson, landskapsarkitekturprogrammet (2013), undersöktes stadsnära skogars betydelse för allmänheten. Utredningen visade att allmänheten lade stor vikt i sina tätortsnära skogar och även att kalhyggen var negativa. Det nämns även att informationen mellan skogsägare och allmänheten kan variera mycket. Variationen kunde bero på om man ansåg att flera invånare skulle påverkas av åtgärden, medan i andra kommuner informerar man inte alls. Om skogen kan ställas om eller inte beror på vad skogen har för ägoslag och syfte (Gunnarsson 2013). Eftersom tätortsnära skogar är så pass besökta kommer det alltid finnas risk för konflikt eftersom flera intressenter har olika önskemål.

1.5 Studiens syfte

Syftet med undersökningen var att förstå betydelsen av den tätortsnära skogen för invånarna i Storfors.

Frågeställningar som undersöktes:

- Vad har den tätortsnära skogen för betydelse för invånarna i Storfors?
- Hur ser invånarna på skogsskötselåtgärder (slutavverkning och gallring) i den tätortsnära skogen?
- Vad används den tätortsnära skogen till av invånarna?
- Hur är inställningen till skogsskötselåtgärder som utförs i den tätortsnära skogen, kontra skogsskötselåtgärder i Sverige över lag?
- Är invånarna nöjda med utbudet av möjlighet till friluftsliv som finns i den tätortsnära skogen runt Storfors, exempelvis vandringsleder, utsiktsplatser, med mera?

1.6 Avgränsningar

Avgränsningarna i denna studie blev dels att inte komplettera formuläret med intervjuer. Resultatet kommer enbart bestå av de svar som samlats in ifrån formuläret. En annan avgränsning var tiden som enkäten var tillgänglig. Vid större studier kan tiden behövas vara längre för att få in tillräckligt med svar, men denna tidsåtgång fanns det ingen möjlighet till. Även i presentationen av resultatet kommer detta att presenteras i diagram per vardera frågan. Vissa frågor samkördes för att se tydligare vilka som svarade vad. Detta utfördes dock inte med alla grupperingar som var möjliga på grund av tidsåtgång.

2. Material och metod

Arbetet utfördes som en enkätstudie. Undersökningen som utfördes var en blandning mellan en kvantitativ och kvalitativ undersökning vilket medför en svårighet att få fram exakt data kring sannolikhet. Främst var studien en kvalitativ undersökning. Kvalitativa enkätundersökningar används för att få detaljerad information och allmänna attityder bland de besvarande. Kvantitativa undersökningar användes där numeriska data insamlades. Detta valdes för att kunna nå ut till alla som ville svara samt att kunna få in svar för att se åsikter och samla information kring ämnet (SurveyMonkey 2023).

Enkäten publicerades på Storfors kommuns hemsidor. Två olika nyhetsinslag genomfördes för att sprida informationen om studien. I den lokala tidningen fanns en QR-kod publicerad för att komma till enkäten. Vid ett tillfälle utfördes insamlingen fysiskt för att kunna nå alla åldrar, även äldre och yngre generationer som inte har samma möjlighet att besvara en digital enkät.

För att säkerhetsställa att resultatet kan vara representativt lades stor vikt vid att få ut information kring studien till så många av Storfors invånare som möjligt.

- Enkäten var digital. Det blandades mellan frågor bestående av färdiga alternativ och fri text.
- Enkäten utfördes via Microsoft forms och svarsinsamlingen i Excel.
- Informationen spreds via lokala medier.
- Ett nyhetsinslag på regionala nyheterna utfördes.
- Enkäten som var digital publiceras dels som QR kod i tidningen, dels som länk på kommunens sociala medier och hemsida.
- Ett tillfälle insamlades svar på plats i Storfors, där invånarna hade möjlighet att besvara frågorna via pappersformulär.
- Under en månad hade invånarna möjlighet att besvara frågorna.

Enkäten bestod av sjutton frågor, där första frågan var vilken postkod personen bodde i för att plocka bort personer som inte bor i Storfors. Utav resterande frågor var tre frivilliga, om man ville utveckla svaret eller skicka med något övrigt som de ville att kommunen skulle ta del av.

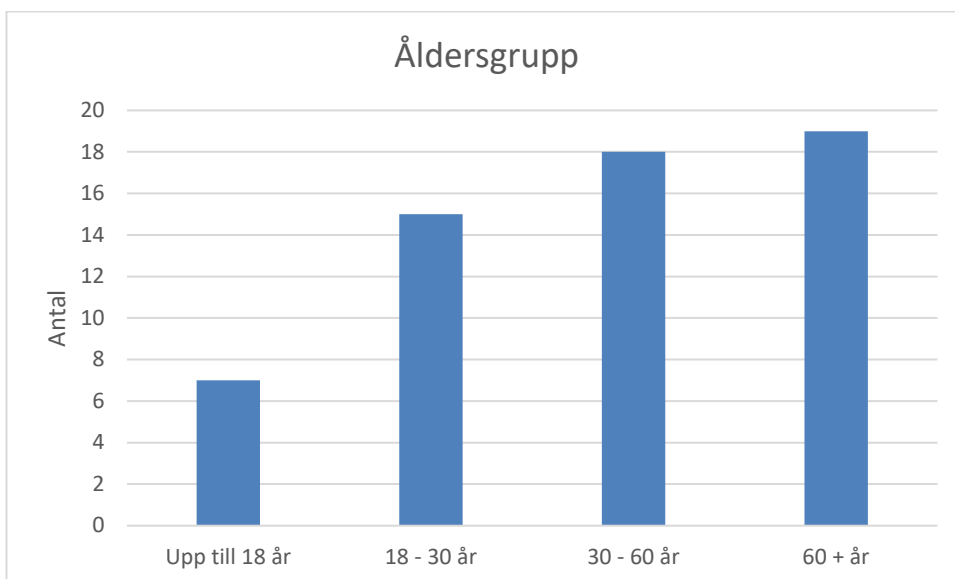
Resultatet kommer att presenteras i diagram, och bearbetas med hjälp av Excel. Frågeformuläret benämns som bilaga 1, svar insamlade på Excel benämns som bilaga 2.

3. Resultat

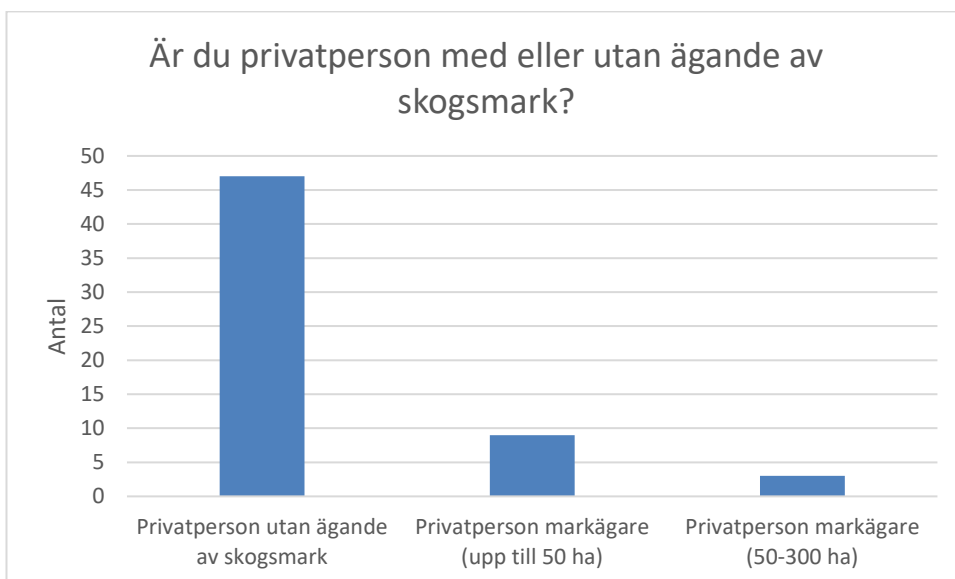
Totalt 59 svar samlades in, varav 15 skedde på plats och sedan fördes in i formuläret. Formuläret kunde besvaras under en månads tid.

3.1 Resultat presenterade i diagram frågvis

Figur 1. Diagram nedan visar åldersfördelningen på de svarande där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 2. Diagram nedan visar om de svarande är skogsägare eller ej, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

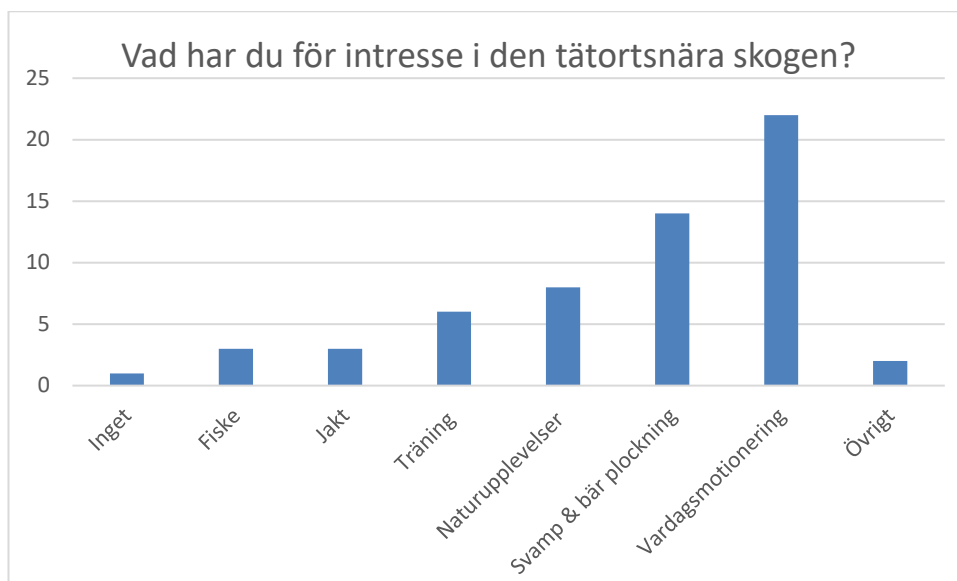
Figur 3. Diagram nedan visar hur starkt intresse de svarande har av skog i allmänhet där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen. Svarsalternativen var 1–5 där 1 var inte alls starkt intresse och 5 mycket starkt intresse.

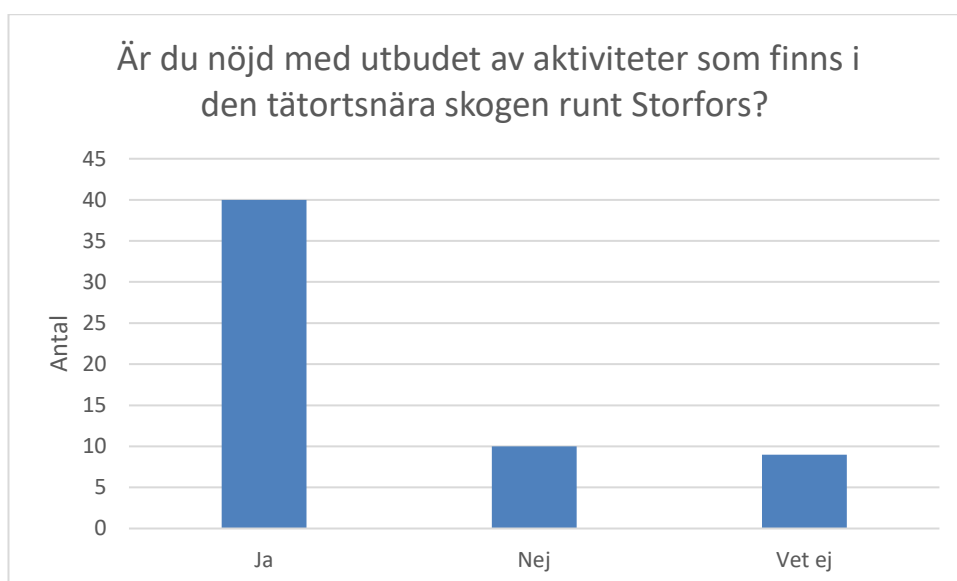
Figur 4. Diagram nedan visar hur ofta de svarande vistas i den tätortsnära skogen, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 5. Diagram nedan visar vad de svarande har för intresse i den tätortsnära skogen, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen. Vid fråga övrigt tillades svaren ”politiskt aktiv” samt ”allt, svårt att välja”.

Figur 6. Diagram nedan visar om de svarande är nöjda med utbudet av aktiviteter i den tätortsnära skogen, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Om nej valdes, skriv förslag på vad som kan bli bättre.

Det fanns en gång en utsiktsplats i Storfors vill jag minnas som nu är helt igenväxt! Även underhåll av promenadstigarna skulle behövas.

Trakthyggesbruk har förekommit och är den modellen som används flitigt av skogsägare.

Grillplatser, utkiksplatser.

Vandring och mer aktiviteter för barn i skogen.

Mer leder/utkik i de södra delarna av kommunen.

De befintliga vandringslederna behöver ständigt underhållas (röja sly, se över märkning, ta bort nedfallna träd osv.) Berghöjden, Stegelvikshöjden, runt elljusspåret och upp mot Lårhöjden.

Låt bli att kalhugga intill tomtgräns.

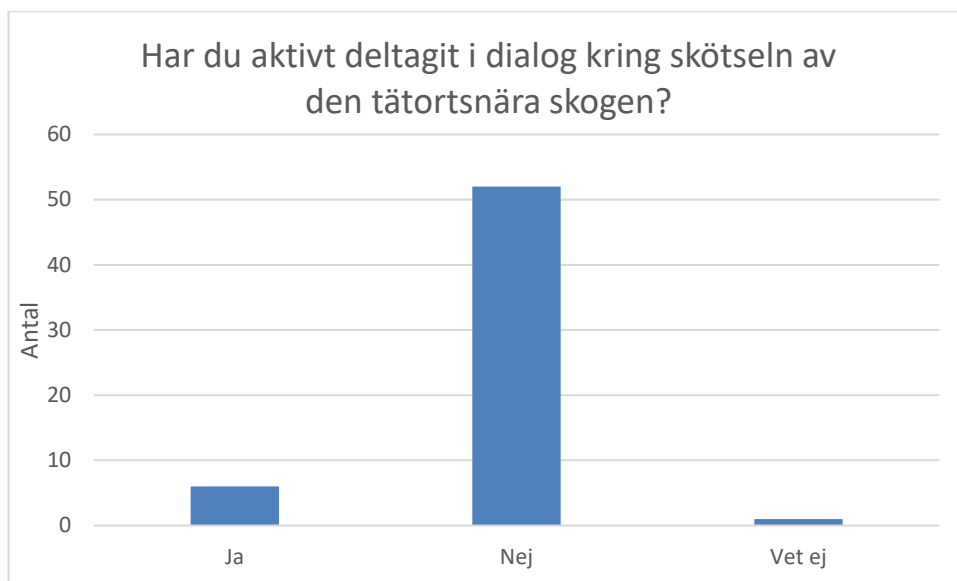
Mer vandringsleder och bättre underhåll av dem.

Mer aktiviteter för pensionärer, tex varje tisdag träffas man och går en promenad.

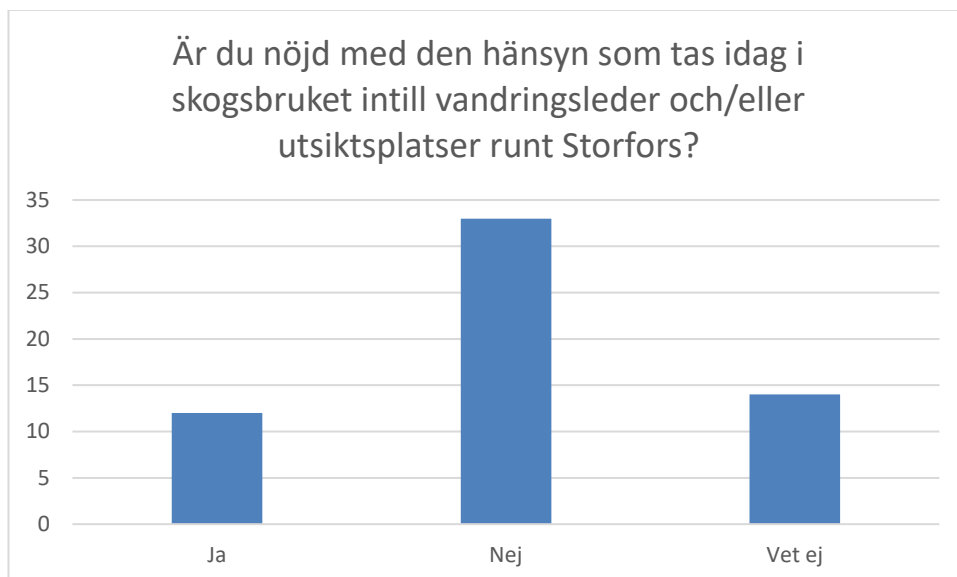
Figur 7. Diagram nedan visar hur viktig de svarande ansåg att den tätortsnära skogen intill storfors är, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen. 1–5 där 1 var inte alls viktig och 5 mycket viktig.

Figur 8. Diagram nedan visar om de svarande har aktivt deltagit i dialog kring skötseln av den tätortsnära skogen, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 9. Diagram nedan visar om de svarande är nöjda med den hänsyn som tas idag i skogsbruket intill vandringsleder och/eller utsiktsplatser runt Storfors, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 10. Diagram nedan visar vad de svarande har för inställning till föryngringsavverkning intill tätorten, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

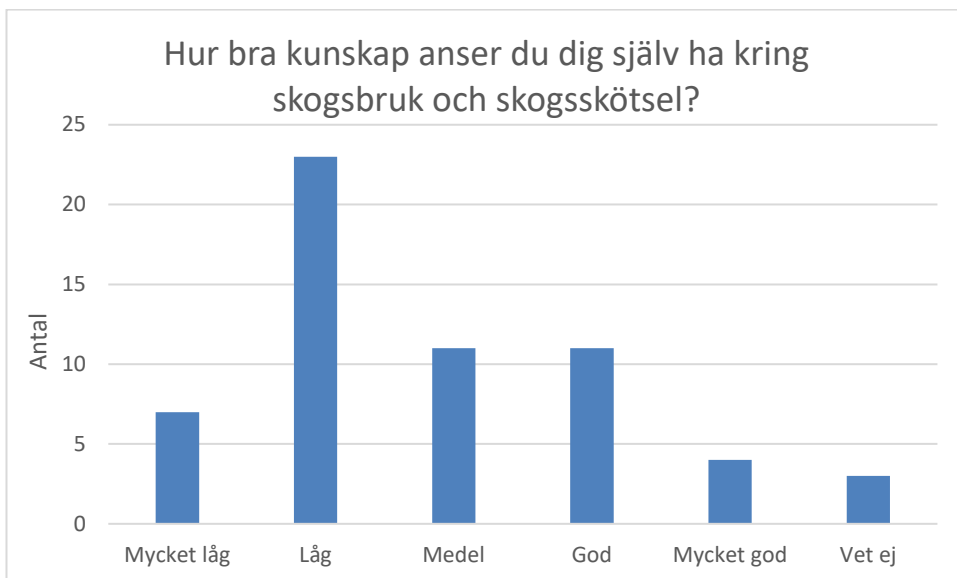
Figur 11. Diagram nedan visar vad de svarande har för inställning till gallring intill tätorten, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 12. Diagram nedan visar vad de svarande har för inställning till det svenska skogsbruket i allmänhet, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 13. Diagram nedan visar vad de svarande anser att de har för kunskap kring skogsbruk och skogsskötsel, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Fråga övrigt, fri text:

Viktigt att ha kvar skog intill samhället.

Fler avverkningsformer som ex kontinutetsavverkning och liknande bör införas där det är lämpligt.

Det tas ej hänsyn till stigar och leder.

Viktigt att värna om den biologiska mångfalden.

Skall man ha vandringsleder så skall de inte gå över kalhyggen med förstörd mark!

Tillägg till fråga 12: raserade stigar.

Avverkning genom Lübecksmodellen/kontinutetsavverkning är att föredra. Kalavverkning är miljöförstöring som ödelägger olika sorters miljöer som är viktiga för många arter, även människans rekreativsmöjligheter i skogen ödeläggs såvida man inte gillar just kalhyggen.

Viktigt att den allra närmsta skogen man kan gå till finns kvar. Sorgligt med kalhyggen när man vandrar på lederna.

Väldigt mycket kalhyggen runt Storfors vilket påverkar alla fina vandringsleder som vi har. Vem vill gå en vandringsled där det inte finns någon skog?

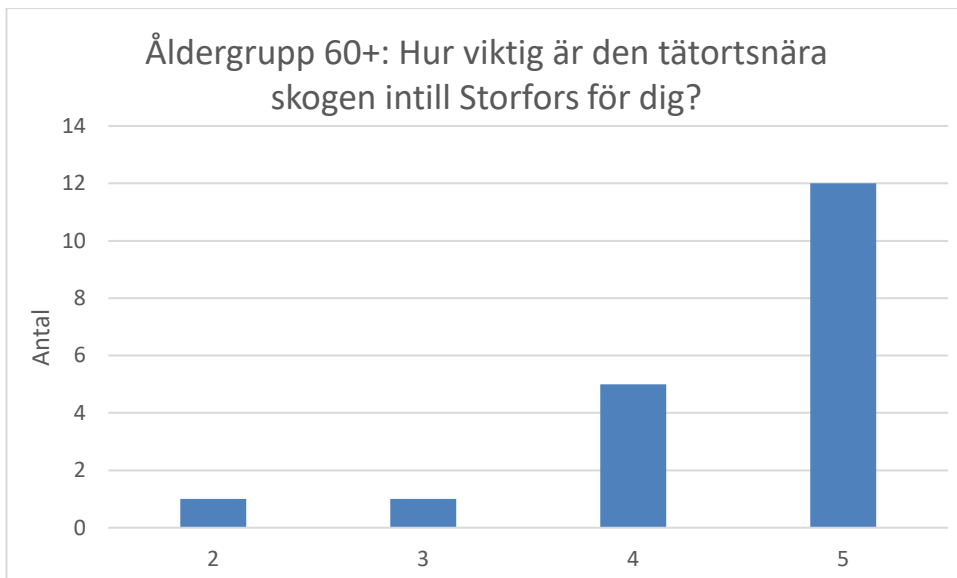
År för hyggesfria avverkningar kring tätorter och framförallt runt sjöar och åar.

För miljön är det viktigt att avverkning sker koldioxidneutralt.

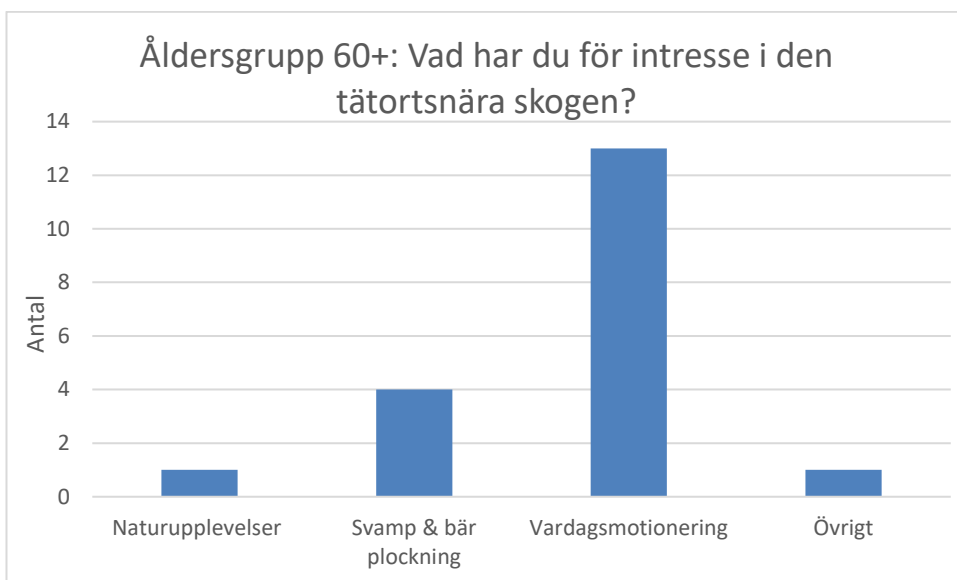
Känns som skogen tas ner överallt och tycker det dröjer länge innan man återplanterar.

3.2 Grupperad resultatanalys

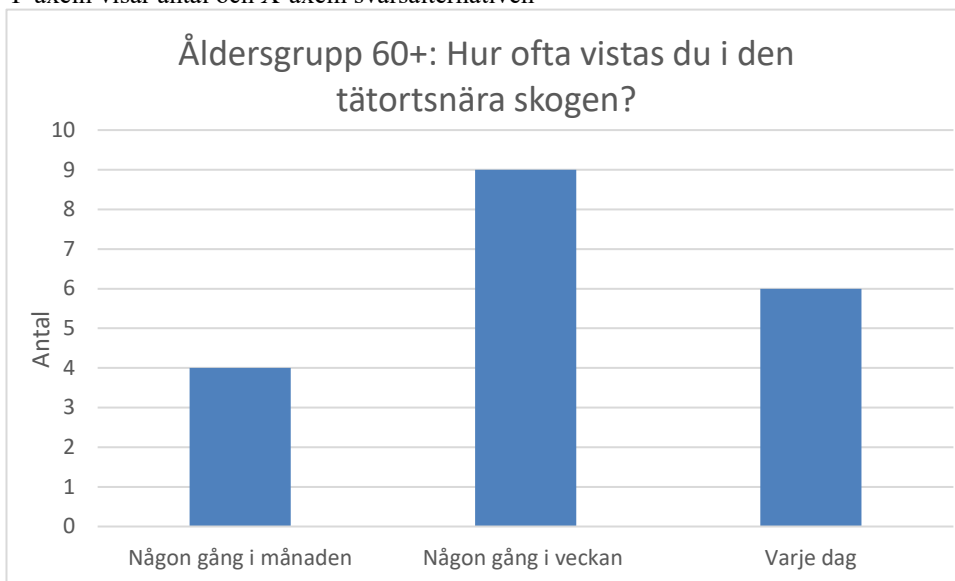
Figur 14. Diagram nedan visar i åldersgrupp 60+, hur viktig är den tätortsnära skogen för dig? Skala 1–5 där 1 är inte alls viktig och 5 mycket viktig, där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

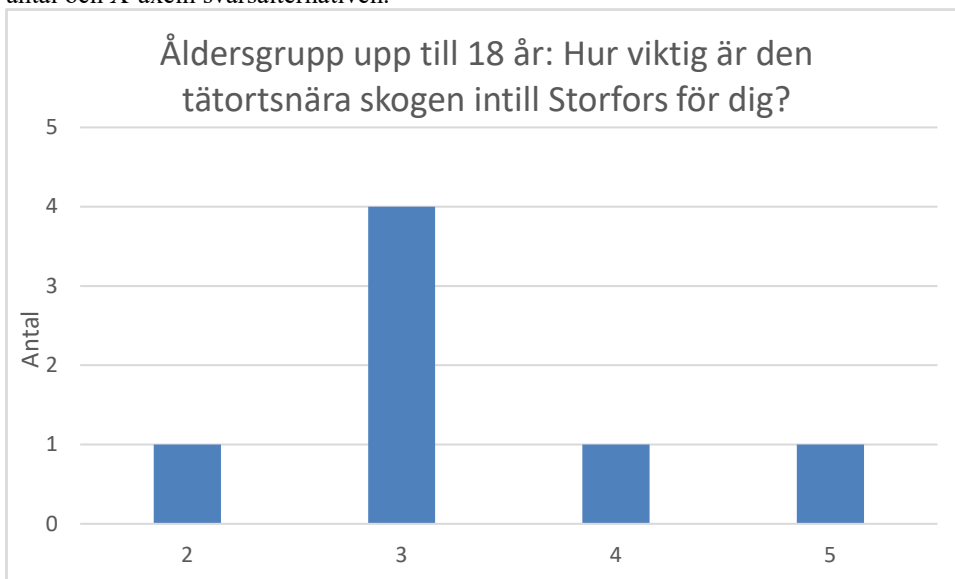
Figur 15. Diagram nedan visar i åldersgrupp 60+, vad har du för intresse i den tätortsnära skogen? Där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen. På svar övrigt tillades intresset "politisk aktiv".

Figur 16. Diagram nedan visar i åldersgrupp 60+, hur ofta vistas du i den tätortsnära skogen? Där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen

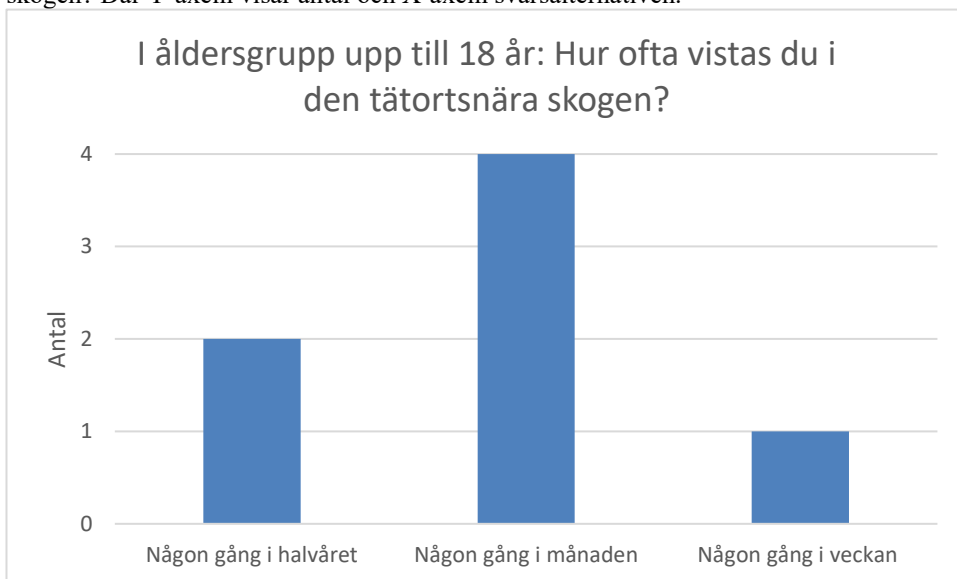
Figur 17. Diagram nedan visar i åldersgrupp upp till 18 år, hur viktig är den tätortsnära skogen intill storfors för dig? Skala 1–5 där 1 är inte alls viktig och 5 mycket viktig. Där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 18. Diagram nedan visar i åldergrupp upp till 18 år, vad har du för intresse i den tätortsnära skogen? Där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

Figur 19. Diagram nedan visar i åldergrupp upp till 18 år, hur ofta vistas du i den tätortsnära skogen? Där Y-axeln visar antal och X-axeln svarsalternativen.

4. Diskussion

Syftet med undersökningen var att förstå betydelsen av den tätortsnära skogen för Storfors kommun samt vad den användes till och om invånarna var nöjda med hur skogen såg ut idag.

4.1 Analys av resultatet

En övergripande tolkning av resultatet visar att invånarna i Storfors ej är nöjda med hur skogen sköts och ser ut idag intill tätorten. Det finns ett behov av att få fler leder i skogen och ett önskemål om att mer hänsyn skall tas till rekreativsmöjligheter. I frågan övrigt nämndes det att det finns en känsla kring att all skog tas ned, att det saknas skog kvar intill samhället och det känns som om det tar lång tid innan skogen kommer tillbaka. Detta kanske kan förklarats med att skogen runt Storfors är jämnårig och därav tas det ned i samma tidsspann, samtidigt som en hänsyn bör tas till landskapsbilden för att inte skapa kala ytor.

Invånarna har ett starkt intresse av skogen och dess möjligheter till rekreation. Av de 59 besvarande ansåg 40 att de var nöjda med det utbud av aktiviteter som erbjuds i den tätortsnära skogen. Majoriteten av de svarande var över 18 år, där den största åldersgruppen var över 60 år. Den tätortsnära skogens betydelse för en äldre åldersgrupp kan vara av högre betydelse på grund av närheten, det kan vara svårare för äldre att ta sig till naturområden som har längre avstånd. Av de som var över 60 besökte större delen av dem den tätortsnära skogen någon gång i veckan eller varje dag. Deras huvudsakliga intresse var vardagsmotionering och de kände betydligt starkt för den tätortsnära skogen. I åldersgrupp upp till 18 år var resultatet annorlunda. De vistades i skogen någon gång i månaden främst, eller någon gång i halvåret. Intresset var liknande med vardagsmotionering men även fiske lyftes fram tydligt i denna åldersgrupp. Majoriteten valde 3 på skalan 1 – 5 hur viktig den tätortsnära skogen var för dem. 2 valde över 3, och endast 1 under 3. Även om de upp till 18 inte känner samma stora vikt vid den tätortsnära skogen var den inte oviktig. Dock ska tilläggas att endast 7 av de 59 svarande var i denna åldersgrupp, så resultatet är inte i samma tillförlitlighet som i åldersgruppen över 60. Men det finns fortfarande en påtalbar skillnad som kan styrka tanken kring att tillgängligheten är av stor vikt för de äldre invånarna.

I frågan kring om man är nöjd med hänsynen som tas svarade 33 av 59 nej. Det tillades även i övrigt att stigar är förstörda och överkörda. Man vill även se mer av vandringsleder och att de befintliga ska ses över och tas mer hand om. Vissa utsiktsplatser anser invånarna har vuxit igen. Även fler grillplatser framförs det önskemål kring. Dock var 40 av de 59 svarande nöjda med det utbudet av friluftsliv som fanns i den tätortsnära skogen. Det finns alltså en positiv syn på de friluftaktiviteter som erbjuds, men hänsynen är här bristfällig. Det finns ett starkt missnöje kring hur man har arbetat kring vandringsleder både i hänsyn under skogsbruk och i form av åtgärder. Här finns det en möjlighet för både kommunen och skogliga bolag att förbättra sitt rykte genom att skapa nya vägar eller slingor samt att ta vara på de som finns. En annan möjlighet vore att skapa slingor där man visar olika typer av skogliga åtgärder så att invånarna får en inblick av hur skogen sköts och i vilket syfte. Genom att ha stationer där det nyligen planterats,

röjt, gallrats med mera skulle ge en god inblick och förståelse, samtidigt som invånarna får mer möjligheter till att gå i skogen på underhållna leder.

Vid frågan om hur viktig den tätortsnära skogen var, 1–5 där 5 var mycket viktig och 1 inte alls, svarade ingen under 2. Majoriteten ansåg att den var mycket viktig. 50 av 59 svarande valde 4 eller 5 för att beskriva vikten av skogen. Ett antagande kan tas att speciellt i mindre tätorter är skogen en del av lockelsen och därmed viktig för invånarna som bor i området. Att ha en närhet till skogen och kunna vistas i den för att få en daglig motion värderar invånarna av stor vikt. I frågan övrigt tillades även *”viktigt att ha kvar skog intill samhället”*.

Det visas även att invånarna har en mer positiv inställning till skogsbruket i allmänhet i Sverige än vad de ser på skogsbruket som sker intill tätorten. Detta kan förklaras med att de inte är nöjda med hänsynen som har tagits till deras åsikter och intressen. Problemet är alltså inte skogsbruket i sig för invånarna, utan slutavverkningar och obefintlig hänsyn när åtgärder görs intill tätorten.

Att se negativt på skogsbruk i tätortsnära skogen är ett problem som kommunen brottas med dagligen. Lösningen kan här finnas i att ha en tydligare dialog med de boende i kommunen och att dialogen förs åt båda riktningarna så alla får sin röst hörd. Trots faktumet att missnöje finns bland invånarna är det ett fåtal som har aktivt deltagit i dialog kring skogarna när samråd hållits eller på annat vis engagerat sig. Majoriteten av deltagarna ansåg sig själva ha en lägre kunskap kring skogsbruk och skötsel. Möjligen kan detta förklaras med att det finns en liten insyn i själva brukandet av skogen, sista frågan ansåg 30 stycken av 59 besvarande att de hade låg eller mycket låg kunskap kring skogsbruk i Sverige. Samtidigt finns det tydliga och starka åsikter kring vad och hur skogen skall se ut. Lösningen är inte enkel. Ett önskemål framfördes i frågan övrigt om att tillämpa mer hyggesfria metoder vilket skulle kunna vara en lösning. Åsikten kring gallring i skogen var påtagbart mer positiva än kring föryngringsavverkning. Genom att omfamna detta skulle en lösning vara att eventuellt använda sig av hyggesfria metoder intill tätorten på de bestånd där möjligheten finns. Om skogsbolag i samråd med boende och kommun för en tydligare dialog, tillämpar forskning kring de immateriella värdena skogen ger, och arbetar aktivt med en specifik avståndsgräns kring vad som är tätortsnära skog, där man tillämpar andra lösningar kan möjligheten finnas till en mer positiv syn kring skogsbruket i kommunen. Man måste dock ta hänsyn till att både privata och större bolag äger skogen som ligger runtom kommunen. Dessa brukar skogen på olika vis mot olika mål.

Det är svårt att definiera alla de värden som kommer från skogen, både naturvärden och sociala värden som psykiska och fysiska hälsan, vilket kan leda till problem för skogsbranschen. De ekonomiska värdena är enkla att räkna på i rent virkesvärde, men vad skogen kan ge i form av psykiska och fysiska värden är desto svårare att sätta en siffra på. Forskningen understryker vikten av dessa värden, (Hannerz et al. 2016) att skogen har en positiv effekt på stress vilket i sin tur kan leda till allvarigare sjukdomar som kan påverka kroppen. Även fysisk aktivitet är den tätortsnära skogen en huvudspelare i, och leder till vardaglig motion som annars kan vara svårare att nå.

Forskning styrker dessa värden och denna undersökning styrker vad invånarna vill ha i sin skog, vilket behövs ta ställning till i samråd och övrig dialog. Det är även en viktig del att informera kring varför och vad som ska åtgärdas i skogen.

Större förändringar som avverkningar är en negativ åtgärd för upplevelsen konstaterades i ett examensarbete gjord av Emma Gunnarsson, landskapsarkitektprogrammet (2013). Detta visar sig stämma även hos invånarna i Storfors. Även om Gunnarssons examensarbete undersöktes med annan metod blev svaren väldigt snarlika. Den tätortsnära skogen har en stor betydelse och sinnesstämningen kommer påverkas negativt av för stora förändringar i landskapet.

En intressant tanke hade varit hur svaren hade förändrats om man innan fått information och kunskap kring skogsbruk som sedan hade tillämpats på miljöerna. Om boende förstår varför dessa åtgärder görs kan deras förståelse ha förändrats.

4.2 Tidigare studier

Det finns inga tidigare studier om den tätortsnära skogen i Storfors. Storfors är en liten kommun både i yta och i befolkning, men har en stor andel skog och mark inom gränserna.

Att det finns en positiv inställning till skogsbruk i allmänhet överensstämmer delvis med tidigare forskning, där det visar att sociala värden väger tyngre än produktionsvärden i skogen (Nordlund & Westin 2010). Samtidigt som vi i Sverige har en positiv inställning till skogsbruk. Dock vill inte invånarna som besvarat enkäten ha större kalhyggen i den tätortsnära skogen utan ställer sig positivare till gallring. Hur skogen sköts och vilka åtgärder som utförs påverkar hur skogen upplevs av människor (Nilsson 2011). Föryngringsavverkningar ger inte ett positivt intryck, helst vill människor ha mer av en naturlig skog med artrikedom.

Huvudsakliga intresset hos invånarna i den tätortsnära skogen var vardagsmotionering vilket överensstämmer med liknande undersökningar som gjorts på andra ställen i landet (Lindhagen & Bladh 2013). Forskning har påvisat vikten av skogen för den mentala hälsan och vikten av motion är sedan länge allmänt känt. Detta kombineras vid att man utnyttjar skogen för sin vardagsmotionering. Skogen har flera mervärden som ska beaktas av intressenterna.

För yngre kan skogarna vara lärorika och utvecklande (Hannerz et al. 2016). Barn kan lära sig om skogen och miljön samt utvecklas socialt i skogen. I frågan övrigt önskade en invånare mer aktiviteter och vandring för barn. Detta kan främjas genom att arbeta mer med de befintliga skolskogarna och utveckla dessa med syfte för lärdom som ändamål.

Efter vardagsmotionering var svamp och bärplockning, samt naturupplevelser, några av de huvudsakliga intressena. Endast en besvarade att den inte hade något

intresse i skogen. Dessa intressen kan kräva skog som har mindre ingrepp i marken eller skapar landskapsbilder av kala ytor.

4.3 Eventuella felkällor

Det finns alltid en risk med enkätundersökningar där man inte får tillräckligt med svar eller att de som har ett starkare intresse väljer att besvara frågorna. Man får ha i åtanke att invånarna som är mindre intresserade av skog inte besvarat enkäten, eller att de som inte har en negativ inställning till skogen kring kommunen väljer att inte besvara. Av de besvarande var det en majoritet som ansåg att de hade ett stort intresse för skogen, vilket kan påverka tillförlitligheten vad allmänheten tycker. Om man hade utfört en slumpmässig utfrågning hade en större del av de mindre intressanta kunnat nås, men att få personer som inte är intresserade att besvara en enkät är inte enkelt.

Det finns även en risk att utomstående har besvarat enkäten, dock försökte detta minimeras via informationen kring enkäten via Storfors lokala tidning, regionala nyheterna samt kommunens egna sociala medier.

Att det även inte finns någon tydlig definition kring vad som är tätortsnära skog kan ha bidragit till svaren på enkäten. Var personer drar sina egna gränser om vad de anser är en tätortsnära skog. I enkäten stod det en kortare beskrivning för att försöka avgränsa ett område, men detta kan inte undvikas. Tolkningen kan ha varit varierande mellan de som besvarade. Detta kan även ha påverkat hur de ser på skogsbruk, kring vart de är i sin vardagsmiljö och vad de anser är en tätortsnära skog för dem.

Vid kommande liknande studier vore det önskvärt att komplettera med intervjuer, något som blev en avgränsning i denna studie på grund av tidsbrist. Genom att komplettera med detta hade det lättare gått att se mer specifikt vad invånarna vill se mer eller mindre av och varför de inte är nöjda. Genom att ha frågor som ”övrigt” och ”fri text” alternativt i detta formulär kunde ändå en del av dessa svar nå fram. Men det kan ha varit enklare för invånarna att uttrycka sig muntligt för att få fram sina åsikter. Det vore även intressant att ta in mer psykologiska aspekter i frågorna, kring hur skogen får sinnet att förändras för att få en tydligare bild av hur stark betydelse skogen har.

4.4 Slutsatser av undersökningen

- Invånarna är mindre nöjda med hur skogen ser ut idag.
- Invånarna ser gärna mindre föryngringsavverkningar i skogen.
- Huvudsakliga användningsområdet av den tätortsnära skogen är vardagsmotionering.
- Det finns en önskan om att mer hänsyn skall tas till befintliga stigar och leder.
- Den tätortsnära skogen har en stor betydelse för de boende i kommunen.
- Fåtal invånare har varit delaktiga i dialog.
- Mer dialog emellan alla berörda parter behövs för att minska missnöjet och få en ökad förståelse.

Referenser

- Birkne, Y., Rydberg, D. & Svanqvist, B. (2013). *Skogens sociala värden - en kunskapssammanställning*. (Meddelande 2013:9). Skogsstyrelsen. <https://shop.skogsstyrelsen.se/sv/publikationer/meddelanden/skogens-sociala-varden-en-kunskapssammanstallning.html> [2023-05-29]
- Gunnarsson, E. (2013). *Stadsnära skogar - en plats för både skogsförnygring och människors rekreation*. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet. https://stud.epsilon.slu.se/5648/1/gunnarsson_e_130605.pdf [2023-04-02]
- Hannerz, M., Lindhagen, A., Forsberg, O., Fries, L. & Rydberg, D. (2016). Skogsskötsel för friluftsliv och rekreation. Skogsstyrelsen. <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/mer-om-skog/skogsskotselserien/skogsskotselserien-15-skogsskotsel-for-friluftsliv-och-rekreation.pdf> [2023-04-15]
- Lindhagen, A. & Bladh, G. (2013). Trender i bär- och svampplockning : ett exempel på hur kvantitativ och kvalitativ metodkan kombineras. Naturvårdsverket. 63–80. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-29848> [2023-05-29]
- Nilsson, L. (2011). *Skogar med höga sociala värden inom Sundsvalls kommun – olika intressenters attityd till den tätortsnära skogen och dess skötsel*. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. <https://stud.epsilon.slu.se/2640/> [2023-04-20]
- Nordlund, A. & Westin, K. (2010). Forest Values and Forest Management Attitudes among Private Forest Owners in Sweden. *Forests*, 2 (1), 30–50. <https://doi.org/10.3390/f2010030>
- Norgren, J. & Pettersson, J. (2022). *Tätortsnära skog för människans hälsa - ett arbete om den tätortsnära skogens upplevelsevärden och dess betydelse för sinnesstämningen*. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. <https://stud.epsilon.slu.se/17908/> [2023-04-30]
- Riksskogstaxeringen (2009). *Skogsdata 2009- Aktuella uppgifter om de svenska skogarna från Riksskogstaxeringen. Tema: Tätortsnära skog*. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. <https://pub.epsilon.slu.se/3405/1/Skogsdata2009.pdf> [2023-04-20]
- SCB (2022). *Folkmängden i Sveriges kommuner 1950-2022*. SCB. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.scb.se%2Fcontentassets%2F2b1c2c731366475694db9e7ea2eab14b%2Fbe0101_folkmangdkom1950_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK [2023-05-14]
- SurveyMonkey (2023). *Typer av och exempel på kvalitativa enkäter*. SurveyMonkey. <https://sv.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/> [2023-05-29]
- Wiklund, E. (2021). *Fritidsaktiviteter och friluftsliv - Vandring*. Storfors kommun. <https://www.storfors.se/upplevaochgora/fritidsaktiviteterochfriluftsliv/vandring.4.55cd3a5d147583335eb1868.html> [2023-05-14]

Bilagor

Bilaga 1

[Frågor tätortsnära.pdf](#)

Bilaga 2

[Tätortsnära skog examensarbete slutgiltiga svar.xlsx](#)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.